

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 406/08-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. februára 2009 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. L. R. a Ing. M. R., obaja bytom B., zastúpených advokátkou JUDr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/92 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 124/01 a sp. zn. 2 Co 225/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. L. R. a Ing. M. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 124/01 a sp. zn. 2 Co 225/03 p o r u š e n é n e b o l o .

2. Základné právo Ing. L. R. a Ing. M. R. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/92 porušené bolo.

3. Okresnému súdu Bratislava IV prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/92 konal bez zbytočných priet'ahov.

4. Ing. L. R. a Ing. M. R. priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume po 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava IV je povinný uhradiť Ing. L. R. a Ing. M. R. spoločne a nerozdielne trovy konania v sume 362,61 € (slovom tristošesťdesiatdva eur a šesťdesiatjeden centov) na účet ich právnej zástupkyne advokátky JUDr. M. H., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ing. L. R. a Ing. M. R. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 406/08-19 zo 4. decembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. L. R. a Ing. M. R. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/92 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 124/01 a sp. zn. 2 Co 225/03.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3492/08 z 20. novembra 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

„Podaním zo dňa 30.4.1992 navrhovatel'ia Ing. P. V., B. a spol., žiadali o zrušenie práva osobného užívania parcely č. ... v k. ú. L. manželom R. a navrátenie tejto parcely pôvodným vlastníkom. Podanie bolo registrované pod sp. zn. 4 C 144/1992 a pridelené zákonnému sudcovi. V konaní boli vykonané k dnešnému dňu nasledovné úkony súdu a účastníkov:

- *úpravou z 20. 8. 93 bol určený termín informatívneho výsluchu na 7. 9. 93*
- *informatívny výsluch navrhovateľa - doplnenie návrhu*
- *podanie zo 17. 9. 93 - opravený návrh, návrh doručený účastníkom*
- *-pojednávanie dňa 8. 11. 93, odročené na deň 13. 12. 93*
- *pojednávanie dňa 13. 12. 93, výsluch účastníkov, odročené na deň 7. 2. 94*
- *podanie navrhovateľov zo 16. 12. 93 -doplnenie*
- *pojednávanie dňa 7. 2. 94, odročené , určený termín pojednávania na deň 2. 5. 94*
- *pojednávanie dňa 2. 5. 94, výsluch účastníkov, odročené na deň 13. 6. 94*
- *procesné úkony súdu*
- *pojednávanie dňa 13. 6. 94, z dôvodu neprítomnosti zák. sudkyne, odročené na deň 29. 9. 94*
- *pojednávanie dňa 29. 9. 94, výsluch prítomných účastníkov, vyhlásený rozsudok*
- *podanie z 13. 12. 94 - žiadosť o doručenie rozsudku*
- *podanie navrhovateľov z 2. 1. 95 - odvolanie proti rozsudku*
- *podanie navrhovateľov z 12. 1. 95 - doplnenie odvolania*
- *spis sp. zn. 4 C 144/92 doručený dňa 4. 9. 96 odvolaciemu súdu na konanie a rozhodnutie o odvolaní*
- *spis doručený späť z Krajského súdu v Bratislave dňa 2. 4. 97, uznesenie Krajského súdu v Bratislave doručené účastníkom v decembri 1997*
- *výzva súdu z 28. 8. 98 na doplnenie návrhu*

- *podanie z 3. 3. 99 - urgencia na vytýčenie pojednávania*
- *úprava zák. sudkyne z 20. 4. 99 na určenie termínu pojednávania na deň 3. 5. 99 bez volania účastníkov*
- *pojednávanie dňa 3. 5. 99, vyhlásenie uznesenia o zastavení konania*
- *podanie z 3. 6. 99 - odvolanie*
- *podanie z 21. 7. 99 - doplnenie odvolania*
- *spis sp. zn. 4 C 144/92 doručený dňa 16. 8. 99 na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Bratislave*
- *spis doručený späť z Krajského súdu v Bratislave dňa 22. 3. 00 bez meritórneho rozhodnutia na doplnenie*
- *procesné úkony súdu*
- *spis sp. zn. 4 C 144/92 doručený dňa 2. 4. 01 Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o odvolaní*
- *Krajský súd v Bratislave rozhodol o odvolaní dňa 30. 4. 01, spis bol doručený späť tunajšiemu súdu dňa 2. 7. 01*
- *podanie zo 17. 8. 01 - žiadosť o určenie termínu pojednávania*
- *úpravou z 25. 10. 01 určený termín pojednávania na deň 13. 12. 01*
- *pojednávanie dňa 13. 12. 01, odročené na deň 17. 1. 02*
- *pojednávanie dňa 17. 1. 02, odročené na deň 28. 2. 02*
- *podanie navrhovateľov z 24. 1. 02 - upresnenie petitu návrhu*
- *pojednávanie dňa 28. 2. 02, odročené na neurčito*
- *úpravou zákonnej sudkyne z 2. 10. 02 určený termín pojednávania na deň 14. 11. 02*
- *pojednávanie dňa 14. 11. 02, vyhlásený rozsudok*
- *podanie z 5. 3. 03 - odvolanie navrhovateľov*
- *spis sp. zn. 4 C 144/92 doručený dňa 24. 9. 03 Krajskému súdu v Bratislave na konanie a rozhodnutie o odvolaní*
- *spis sp. zn. 4 C 144/92 doručený späť tunajšiemu súdu dňa 26. 1. 05 s rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave o odvolaní*
- *procesné úkony súdu*
- *úpravou z 20. 1. 06 určený termín pojednávania na deň 2. 5. 06*
- *pojednávanie dňa 2. 5. 06, odročené na neurčito*
- *podanie z 8. 9. 06 - vyjadrenie odporcov*

- úpravou z 20. 9. 06 určený termín pojednávania na deň 8. 2. 07
- pojednávanie dňa 8. 2. 07, odročené na neurčito
- podanie z 22. 2. 07 - vyjadrenie navrhovateľov
- úpravou z 23. 2. 07 určený termín pojednávania na deň 11. 9. 07
- pojednávanie dňa 11. 9. 07, odročené na neurčito
- podanie zo 7. 11. 07 - urgencia na určenie termínu pojednávania
- úpravou z 9. 11. 07 určený termín pojednávania na deň 18. 3. 08 - nerealizované
- podanie zo 17. 12. 07 - stanovisko navrhovateľov
- procesné úkony súdu
- podanie z 28. 4. 08 - stanovisko odporcov k listu navrhovateľov
- úpravou z 28. 5. 08 volaná práv. zást. navrhovateľov na informatívny výsluch na deň 19. 6. 08, z dôvodu jej ospravedlnenia určený termín výsluchu na deň 16. 7. 08
- úpravou z 11. 11. 08 je určený termín pojednávania na deň 19. 1. 09, predvolanie sa účastníkom doručuje

Z prehľadu vykonaných procesných úkonov Okresným súdom Bratislava IV s poľutovaním konštatujem, že vo veci sú prietahy v konaní. Tieto sú spôsobené najmä náročnosťou sporu, spočívajúcou v rozsiahlom dokazovaní, najmä čo sa týka prechodu kompetencií pôvodného účastníka na strane odporcu v treťom rade, nakoľko ani do dnešného dňa nie je zrejmé, na koho prešli spisové dokumentácie účastníkov po ich predchodcoch. Do značnej miery prietahy v konaní spôsobila aj právna zástupkyňa navrhovateľov, nakoľko súd ju musel opakovane vyzývať na doplnenie podaní, predloženie navrhnutých dôkazov, viackrát navrhla odročiť pojednávanie na neurčito, opakovane menila a doplňala petit návrhu, žiadala zámenu účastníka na strane odporcu v treťom rade, ktorého opakovane neoznačila.

Pre objektívne posúdenie veci chcem zdôrazniť aj skutočnosť, že v predmetnej veci doposiaľ pojednávalo viacej zákonných sudcov, terajšej zákonnej sudkyňi bolo oddelenie 4 C pridelené rozvrhom práce Okresného súdu Bratislava IV na rok 2008.

K procesným úkonom Krajského súdu v Bratislave nám neprislúcha sa vyjadrovať.

Vzhľadom na to, že v konaní sa bude pojednávať dňa 19.1.2009, prosíme o vrátenie spisu v primeranej lehote pred pojednávaním.“

Obsah spisu okresného súdu, ktorý bol daný k nahliadnutiu ústavnému súdu 27. novembra 2008, potvrdzuje úkony uvedené vo vyjadrení okresného súdu, a preto ich ústavný súd považuje za preukázané.

Navyše ústavný súd zistil, že na pojednávaní 19. januára 2009 vydal okresný súd uznesenie, proti ktorému sa účastníci konania odvolali a v súčasnosti sa spis nachádza na krajskom súde. Vec nie je právoplatne skončená.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 3750/2008 z 15. januára 2009, v ktorom okrem iného uviedol:

„Predmetnú žiadosť, uznesenie a sťažnosť predložil vyšší súdny úradník dňa 16. 12. 2008 na vyjadrenie predsedníčke senátu 16 Co a 2 Co, ktorá sa k veci po akceptovaní ÚS SR žiadosti tunajšieho súdu o predĺženie lehoty do 19. 01. 2009 na vyjadrenie sa k sťažnosti pre práceneschopnosť, predložila písomné vyjadrenie listom, doručeným dňa 15. 01. 2009.

K veci uviedla, že ohľadom dĺžky sporu sa domnieva, ktorá nesporne od roku 1993 je neprimerane dlhá, nezavinil Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací.

Sťažovatelia v podstate ani nenamietajú, že by v štádiu odvolacieho konania boli prietahy, i keď vzhľadom na počet vecí v oddeleniach, nieje a ani v minulosti nebolo možné veci (najmä tie, ktoré nie sú prioritné), vybavovať priebežne.

Sťažovatelia vytykajú odvolaciemu súdu, že tento súd nariadil odstraňovať vady žaloby a neskôr v ostatných dvoch zrušujúcich rozhodnutiach doteraz neodstránené vady žaloby nepovažoval za prekážku konania vo veci samej, pričom toto svoje stanovisko náležitým spôsobom nezdôvodnil.

Nadväzujúc na nejasnosť, ktorú majú sťažovatelia v uvedenej procesnej situácii, treba zdôrazniť, že podľa ustanovenia § 43 ods. 2 O. s. p. (v znení v čase podania žaloby a rozhodovania súdu), mohol súd konanie z dôvodu neodstránených nedostatkov žaloby zastaviť len pokiaľ ešte nezačal konať vo veci samej.

V zrušujúcom rozhodnutí Krajského súdu č. k. 16 Co 124/2001-133 zo dňa 30. 04. 2001 je uvedené, že už musí vo veci konať a meritórne rozhodnúť. Súd sa aj sám musí pokúsiť nedostatky žaloby odstrániť.

Rozsudkom sp. zn. 20 C 144/1992 zo dňa 14. 11. 2002 súd prvého stupňa meritórne rozhodol. Odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu nepovažoval za vecne správne

a preto bolo aj z dôvodu procesného pochybenia, (keď súd nekonal so všetkými účastníkmi konania), zrušené a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Z uvedeného dôvodu bolo aj zastavené uznesenie pre neodstránené vady žaloby dňa 30.04. 2001, zrušené.“

Právna zástupkyňa sťažovateľov sa k stanoviskám okresného súdu i krajského súdu nevyjadrila.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote, ktoré je obdobné ako základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesnoprávných inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci vedenej pred okresným súdom, ústavný súd bral do úvahy skutkový stav a platnú právnu úpravu relevantnú na rozhodnutie, ako aj charakter veci. Predmetom sporu (sťažovatelia sú žalovanými v prvom a druhom rade) je konanie o reštitučnom nároku žalobcov na vydanie nehnuteľností podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, ktoré tvorí od roku 1992 štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, a preto ho spravidla nemožno hodnotiť ako právne zložité (obdobne napr. IV. ÚS 160/04, IV. ÚS 267/04).

Čo sa týka faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že konanie si vyžadovalo zaobstarávanie viacerých listinných dôkazov a tiež zisťovanie právnych nástupcov žalovaného v treťom rade, ako to nepriamo vyplýva z vyjadrenia okresného súdu, avšak v tomto prípade nemožno hovoriť o takej zložitosti veci, ktorou by bolo možné zdôvodniť doterajšiu dĺžku konania.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri hodnotení postupu podľa tohto kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia boli v konaní aktívni a podali aj sťažnosť na zbytočné priet'ahy. Sporu pripisovali veľký význam, pretože boli právne zastúpení advokátkou, a ústavný súd zo spisu nezistil, že by podstatne prispeli k doterajšej dĺžke konania. Ani okresný súd nemal vo vyjadrení k sťažnosti k správaniu sťažovateľov námietky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/92, pričom vzniknuté priet'ahy posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Ústavný súd poznamenáva, že obdobie od podania žaloby okresnému súdu do 15. februára 1993, teda do nadobudnutia účinnosti zákona o ústavnom súde, pre nedostatok svojej právomoci neposudzoval, a to z dôvodu, že zákon o ústavnom

súde neobsahuje ustanovenia o spätnej účinnosti. Ústavný súd preto nemá oprávnenie konať o porušení základných práv a slobôd fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred uvedeným dátumom (II. ÚS 55/03, IV. ÚS 47/03). Zároveň však pripomína, že pre posúdenie doterajšej dĺžky konania pred okresným súdom ústavný súd musel preskúmať i stav, v akom sa vec nachádzala k tomuto termínu, a dobu, ktorá do 15. februára 1993 v konaní uplynula.

Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatuje, že takmer celý priebeh konania je poznačený nielen nečinnosťou, ale najmä neefektívnosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania. V priebehu takmer 17-ročného konania boli zistené štyri väčšie obdobia nečinnosti, a to od 29. septembra 1994, keď bol prvýkrát vyhlásený rozsudok, až do 4. septembra 1996, keď v dôsledku podaného odvolania bol spis doručený odvolaciemu súdu (nečinnosť takmer dva roky), od 2. apríla 1997, keď bol spis vrátený z krajského súdu, až do 20. apríla 1999, keď okresný súd určil termín pojednávania na 3. máj 1999 (nečinnosť dva roky), od 2. júla 2001, keď mu bol spis vrátený z odvolacieho súdu, až do 14. novembra 2002, keď bol vyhlásený rozsudok (nečinnosť 16 mesiacov), a napokon od 26. januára 2005 až do 2. mája 2006, keď pripustil zmenu návrhu (nečinnosť v trvaní viac ako 15 mesiacov).

Okrem toho bola činnosť okresného súdu neefektívna, pretože v priebehu celého sporu nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej. I keď vo veci rozhodol rozsudkom ešte 29. septembra 1994 a potom 14. novembra 2002, jeho rozhodnutia boli nadriadeným súdom zrušené a do dňa rozhodnutia ústavného súdu nie je konanie o predmete sporu právoplatne skončené. Aj okresný súd vo svojom vyjadrení priznal, že „*vo veci sú prieťahy v konaní*“.

Ústavný súd zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je to v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (i právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre konštatoval, že je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľné, aby právna neistota v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí viac ako 16 rokov od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08, III. ÚS 152/08, IV. ÚS 251/08).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/1992 bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti namietali aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupmi krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 124/01 a sp. zn. 2 Co 225/03.

Ústavný súd zistil, že krajský súd v prvom konaní rozhodol o odvolaní účastníkov proti rozhodnutiu o zastavení konania už 30. apríla 2001, teda ihneď po doručení spisu z okresného súdu (2. apríla 2001), a v druhom prípade od 24. septembra 2003, keď mu bol doručený spisový materiál (na rozhodnutie o odvolaniach účastníkov proti rozsudku okresného súdu zo 14. novembra 2002), rozhodol 30. novembra 2004, teda už po 14 mesiacoch.

Ústavný súd konštatuje, že dĺžka konaní vedených krajským súdom (v druhom prípade preskúmaval navyše rozsudok prvostupňového súdu) oproti postupu okresného súdu, ktorý predovšetkým nesie zodpovednosť za dobu predĺženia posudzovaného konania, nedosiahla s prihliadnutím na ostatné relevantné okolnosti prípadu úroveň odôvodňujúcu záver o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy [resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (podobne III. ÚS 30/03, III. ÚS 24/04, III. ÚS 67/04)].

Vzhľadom na uvedené okolnosti danej veci ústavný súd preto vyslovil, že postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 16 Co 124/01 a sp. zn. 2 Co 225/03

základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) porušené nebolo.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 4 C 144/1992 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Sťažovatelia žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia spolu v sume 330 000 Sk [t. j. 10 953,99 € (od okresného súdu aj krajského súdu)], ktoré odôvodnili vo svojej sťažnosti.

V danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Vzhľadom na zistenú nečinnosť okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 144/1992 a vychádzajúc z návrhu sťažovateľov ústavný súd považoval priznanie sumy 3 500 € pre každého z nich za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Vo zvyšnej časti ich žiadosti nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. H. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania, ktoré však bližšie nešpecifikovali.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky znížiť o 20 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008 predstavuje spolu s režijným paušálom u jedného sťažovateľa sumu 181,30 €. Trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľov boli priznané v celkovej sume 362,61 €.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2009